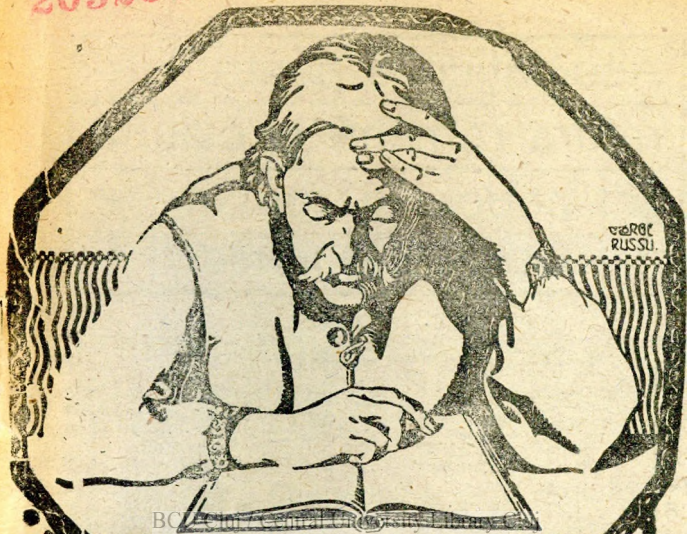

205235

BC

BIBLIOTECA POPORALĂ
A „ASOCIAȚIUNII”

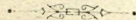
An. XI.

Nr. 99

Oameni și stări dela noi

de

Dr. Elie Dăianu

SIBIU, 1921.

Costul abonamentului anual: pentru membrii „Asociațiunei” 25 Lei
pentru nemembrii 35 Lei

Prețul 3 Lei.

Asociațiunea pentru literatură română și cultura

poporului român

Intemeiată la 1861

PREȘEDINTE DE ONOARE:

M. Sa. Regele FERDINAND I.

Președinte activ:

Andrieu Bârseanu

senator, membru al
„Academiei Române“

Vicepreședinte activ:

Dr. Vasile Suciuc

mitropolit de Alba-
: Iulia și Făgăraș :

Comitetul central al „Asociațiunii“ numără 30 de fruntași din toate păturile societății românești

 E de datoria fiecărui bun Român să sprijinească »Asociațiunea«, abonând publicațiile ei și înscriindu-se de membru

Taxele de membrii sunt următoarele :

membru fondator al Casei Naționale, odată pentru totdeauna	1000 Lei
membru fondator al Asociațiunii, odată pentru totdeauna	400 Lei
membru pe viață al Asociațiunii, odată pentru totdeauna	200 Lei
membru activ al Asociațiunii, anual	10 Lei
membru ajutător al Asociațiunii, anual	2 Lei

Biblioteca populară a „Asociațiunii“

Publicațiune periodică lunară

An. XI.

Nr. 99.

Oameni și stări dela noi

de

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Dr. ELIE DĂIANU

Editura „Asociațiunii“

Sibiu, Aprilie 1921.

La sărbătoarea măritului Proroc Ilie.

— Cuvântare rostită la 2 August n. 1913, în biserica din Cluj, de protopopul Dr. Elie Dăianu. —

»Câte s'au scris mai înainte spre învățătura voastră s'au scris, ca prin răbdarea și mângăierea scripturilor, nădejde să avem«.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(S. Pavel către Romani, 15, 4).

Astăzi, iubiți Creștini și Frați, sfânta noastră biserică prăznuește pomenirea măritului Proroc Ilie, pomenirea acelu mare și înfocat Proroc, care totdeauna cu multă cinste și cutremur e pomenit în mijlocul poporului nostru credincios. Cade-ni-se deci, să ne întoarcem și noi azi cu sufletul în vremurile acelea ale prorocilor, și mai ales ale lui Ilie Prorocul, spre a luà din ele cunoștința folosi-toare pentru zilele acestea de ispită și de pacoste, prin cari trecem cu toții.

Doar și sfântul Apostol ne îndeamnă, tocmai în cartea, care s'a cetit astăzi în s. biserică, zicând:

»Fraților! Luați pildă de patimă rea și de răbdare îndelungată pe Prorocii, cari au grăit în numele Domnului«. (Iacob. c. 5. 10). Iar sfântul Pavel Apostolul, tot la aceste vremi și fapte țintește, când zice, în cartea sa către Romani:

»Câte s'au scris mai înainte spre învățătura voastră s'au scris, ca prin răbdarea și mângăierea scripturilor *nădejde* să avem!« (Rom. 15. 4).

De când cei dintâiu oameni au căzut, în păcat și au fost scoși afară din paradis, multe zile grele, multe năcazuri și dureri s'au lăsat asupra omenimei, în toată una vreme. Chiar și poporul cel ales al lui Dumnezeu a avut să sufere fel de fel de năcazuri, umiliri, împilări și siluiri, dar Dumnezeu sfântul i-a dat o fermecătoare putere împotriva tuturor, i-a dat *nădejdea*. Nădejdea, că după năcaz și rău va veni mai bine; că după nor va veni senin, și odată și-odată, va veni în sfârșit cel așteptat, cel dorit și poftit de toate inimile, va veni Mântuitorul, Mesia, care va slobozi

din robie și va scoate la lumină pe credinciosul popor al său.

Întru hrănirea acestei sfinte nădejdi întăritoare Dumnezeu a trimis din când în când proroci în mijlocul poporului căzut.

A ridicat Dumnezeu din fiii poporului bărbați de aceia, cari se umpleau de duhul lui Dumnezeu, cari se păreau a fi chiar suflet din sufletul lui Dumnezeu, și cari cu cuvântul și cu fapta erau în stare să scuture din amorțire sufletele cele desnădăjduite și să le învie de nou cu sfânta rouă a nădejdi.

Uneori, tocmai când era poporul mai scăzut, mai clătinător, mai slab și mai ticăloșit, tocmai atunci când primejdia rătăcirii ori a perirei era mai aproape — tocmai atunci ridică Dumnezeu, ca răsărit din pământ, sau ca picat din ceriu, câte un proroc luminos, care cu inima sa largă se apropia de neamul său, și cu sufletul său aprins îl înflăcăra, cu cuvântul său puternic îl întăria în credință, și-l înviora cu o nouă rază de nădejde.

Prorocii erau și ei oameni, dar oameni aleși, oameni mari, oameni dumnezeiești.

Prin graiul lor ei treziau pe cei amorțiți și ridicau pe cei căzuți, iar prin traiul lor cumpătat și înfrânat, se făceau pildă vie poporului, cum să trăiască și el, ca să între în voia Domnului, și cum să prețuiască cu bună rânduială lucrurile din lume.

Pentru că, dragii mei, cea mai mare greșală și primejdie de rătăcire pentru ori cine începe atunci, când pierde măsura judecății drepte. Dacă, de pildă, omul își prețuește mai mult trupul, decât sufletul; trupul acesta pieritor, muritor, merit putreziunii și țărinei, mai mult decât sufletul cel nemuritor, partea aceasta dumnezească a ființii noastre, dacă omul cade în greșala această, atunci, el prețuește mai mult mâncarea și beutura, decât credința sa; prețuește mai mult slujba, în care își câștigă traiul de toate zilele, decât slujba lui Dumnezeu, care e legea sa, biserica sa, prin care se lucrează mântuirea vieții acesteia și a celei de veci. Și atunci bietul creștin ajunge în primejdia, că ori cine îi dă slujbă, ori cine îi dă un rost, ca să-și câștige un codru de pâne, acela, dacă-i om fără suflet, cum sunt mulți în ziua de azi, să-i cumpere cu plata ce i-o

dă, nu numai munca, nu numai sudoarea și încordarea puterilor, ci și sufletul și credința, cari sunt comori, ce nu se pot prețui în bani, cari nu se pot vinde, nu se pot face marfă de negoț, sunt comori pentru cari Dumnezeu s'a coborât din ceriuri pe pământ și Mântuitorul lumii a suferit chinurile Golgotei pentru răscumpărarea lor din stăpânirea diavolului.

De aceea au venit prorocii în lume tot ca oameni de traiu curat, fără prisosuri, fără înbuibări, cumpătați în mâncare și beaură, și cu portul cel mai simplu.

De aceea vine Ioan Botezătorul — cel din urmă între Proroci și înainte mergătorul Domnului Hristos, — cu înfătoșarea cea mai săracă și cu sufletul cel mai bogat.

El trăiește în pustie, nu în palate; el »avea îmbrăcăminte sa de păr de cămilă, și brâu de curea împrejurul mijlocului său« (Mat. 3, 4) — și mănca numai poame din pădure și miere de stupi sălbatici, iar beaură bețivă nu luă în gura sa. Și cu înfătoșarea aceasta el stoarce minunarea și lauda lui Isus Hristos, care zice: »Ce ați eșit în pustie să vedeți? Au doară

trestie clătită de vânt? Dară ce ați eșit să vedeți? Au om îmbrăcat în haine moi? Cei ce poartă cele moi în casele împăraților sunt. Dară ce ați eșit să vedeți? Proroc? Adevărat grăiesc vouă, și mai mult decât proroc! Adevăr zic vouă, nu s'a sculat între cei născuți din muieri mai mare decât Ioan Botezătorul!» (Mat. 11, 7—11).

În chipul acesta Prorociei erau oameni neatârători și plini de curaj și bărbăție. Ei nu erau purtați de valurile lumii, ei nu se călăuziau de moda trecătoare a lumii, ci cu totulul slobozi, ei cârmuiau, îndreptau, și dojeniau fără sfială, pe ori cine l'ar fi văzut în rătăcire. Neavând teamă de cât de Dumnezeu, ei spuneau buchile, când trebuia, chiar și celor mai mari, stăpânitorilor, cari aveau puterea lumească, crailor și împăraților, când aceia rătăceau și duceau la rătăcire și poporul. Pentrucă pe cât de mare binecuvântare pe un popor, să aibă cârmuitori înțelepți, cinstitori de Dumnezeu, de lege și dreptate, pe atât de mare nenorocire pe un neam, când are în fruntea sa ori peste sine cârmuitori fără Dumnezeu, disprețuitori ai legilor și dreptăților.

Astfel a avut Ioan Botezătorul curajul și bărbăția ca să spună în fața lui Irod: »nu ți-se cade să ții de soție muierea fratelui tău«. Și pentru aceea a umblat apoi Irodiada muierea cea nelegiuită alui Irod, ca să-l răpuie pe sfântul Proroc, cum l-a și răpus, luându-i capul.

Atari fapte de bărbăție profetică a săvârșit în vieța sa și marele Proroc Ilie. Dintr'acestea voi povesti acum una mai însemnată și mai cu învățătură pentru noi.

Pe vremea aceea stăpâneà asupra poporului Israilitean craiul sau regele Ahab. Acesta făcuse pasul greșit că-și luă soție dintre păgâni, pe o femeie cu numele Isabela, femeie pățimașă și lumească din cale afară. Regele Ahab ajuns cu totul sub puterea Isabelei a suferit, ca femeia să aducă în mijlocul poporului său dreptcredincios legea păgânească, și 450 de preoți păgâni, preoți mincinoși, cari se închinau unui idol numit »*Baal*«, idol cioplit de mâni omenești, ca toți idolii. Acestuia se închinau ei, ca unui Dumnezeu, și nu cunoșteau pe Dumnezeul cel adevărat, pe care-l cunoșteau și-l cinsteau Israilitenii.

Și stăteau acum printre dreptcredincioși și printre preoții legii celei drepte, stăteau alături și 450 de preoți mincinoși, slujitori ai idolilor, ba încă aceștia se bucurau de tot scutul și ajutorul curții regale, se bucurau de toată cinstea și vaza ce se revărsa dela puterea cârmuitoare asupra lor!

Încetul cu încetul acești închinători ai idolilor începură să momească și pe Israeliteni la legea lor. În îndemnău, îi chemau, îi amăgeau cu fel de fel de făgăduințe.

• Pare că le zicea: «Asta e legea cea bună! Cu noi este craiul și crăiasa, cu noi miniștrii lor. Treceți la noi! Vă vom da ajutoare, vă vom da strălucire; nu trebuie să mai plătiți preoților voștri, că pe noi ne ține regina cu toată bogăția, n'avem lipsă de sărăcia voastră. Haide, treceți și voi la legea noastră!»

Și se clătina inima bieților oameni. Bine că știau legea lui Moise, că știau că legea lor de la Dumnezeu este, că sfântă și dreaptă este; bine că știau ei, că Dumnezeu nu este făcătura mânilor omenești, cum este idolul »Baal«, ci el

este făcătorul a toate, ziditorul ceriului și al pământului; bine că le știau ei toate acestea, dar se clătinau, se sminteau în inima lor de atrăgătoarea strălucire și bogăție a curții domnești, care revărsă atâta lumină și vază asupra păgânătății.

Serbările, ospetele cu mâncări și beuturi, cu danțuri și cu jocuri de plăceri, nu mai conteniau. Și toți păgânii se împărtășiau de aceste arătătoare bunătăți.

Ajunsesse la modă legea asta fărădelege a lui Baal, și în mulți Israiliteni se clătină credința și se îndoia sufletul lor, ca trestia, la aceasta bataie de vânt.

Primejdia eră aproape; momeala ispitirei eră tare; căderea în păcat a poporului amenință din zi în zi.

Atunci resări Ilie prorocul; ori cât erau de prigoniți prorocii legii drepte și erau căutați spre pierzare, el eși din ascunzișurile sale. El părăsi căsuța săracei văduve din Sarepta Sidonului, și alergă în mijlocul poporului și în fața regelui Ahab. Și începù să fulgere cu cuvântul său dojenitor, asupra regelui și a poporului de-opotrivă.

Când s'a înfătoșat înaintea regelui

Ahab, care atâta vreme l-a căutat, înzădar, cu gând ca să-l prăpădească, l-a întrebat Ahab:

— Tu ești cel ce turburi poporul lui Israil?

Și i-a răspuns prorocul:

— Nu eu am turburat poporul, ci tu și casa tatălui tău!

Iată sufletul de proroc, iubiților creștini; el spune cu bărbăție adevărul, ce-l are pe inimă, chiar și în fața regelui, chiar și atunci, când e firesc să-l supere pe rege, căci ce poate supăra mai mult decât spunerea adevărului în față.

Dar n'a fost destul. Sfântul Ilie Prorocul a spus mai departe regelui Ahab, și a zis:

— Adună însă tot poporul pe muntele Carmil și cheamă acolo și pe cei patru-sute cincizeci de preoți ai lui Baal, cari mănâncă dela masa reginei Isabela (Cartea Imp. III. 18, 20).

S'a întors apoi spre popor și i-a dojenit prorocul pentru clătinarea lor nemernică în treburile credinței. Și le-a zis: Până când veți tot schiopăta încoace și încolo? Dacă Domnul este Dumnezeu, urmați lui; iar dacă Baal este Dumnezeu, urmați aceluia.

Și a venit poporul pe muntele Carmilului și cei 450 de slujitori ai idolului Baal. Și le-a zis lor Prorocul așa:

Iată eu, Prorocul Domnului, sunt numai singur, iar prorocii lui Baal sunt 450 la număr. Să ni-se aducă aici doi boi. Ei să-și aleagă unul, să-l taie, să-l puie pe altar, dar foc să nu ațite sub jertfelnic. Eu voi lua celalalt bou, îl voi tăia și-l voi pune pe altar, dar foc nu voi ațita.

Apoi să chemați pe Dumnezeul vostru, și eu voi chema pe Dumnezeul nostru. Și Cel ce va trimite foc din cer, acela este adevăratul Dumnezeu!

Și a răspuns poporul întreg: Bine ai zis. Și s'a făcut așa. Și au început apoi preoții lui Baal a se ruga către Dumnezeul lor de dimineața până târziu strigând: »Baale, Baale, auzi-ne pe noi!« Și strigau de resună jurul, sbierau din toată puterea plămânilor. Și se băteau în piept și se trânteau de pământ și strigau, când toți de-odată, în cor, când câte unul, și sbierau: *Baale... Baale...*

Și nu se auzia și nu se vedeà nici un răspuns. Și râdeà prorocul Ilie de prorocii lui Baal și le ziceà în batjocură:

— Strigați mai tare, sbierați mai crâncen! Poate că Dumnezeuul vostru stă de povești cu cineva, poate nu-i acasă, poate-i în vr'o călătorie ori la crișmă, ori, cine știe, poate doarme! Strigați mai tare, strigați!

Și se apucau și cu mai mare glas prorocii cei mincinoși ai lui Baal. Strigau și jucau în jurul jertfelnicului, și se băteau în săbii, și zângăneau armele, și se porneau sângele lor de lovituri, și strigau neconținut! Dar nici un semn de ascultare, nici o schinteie de foc nu se coboreau spre jertfa lui Baal.

Atunci și-a pregătit Ilie Prorocul jertfa sa pe 12 pietre de altar și a pus lemne sub ea și șanț a săpat în jurul altarului. Și a poruncit să toarne apă peste întreg jertfelnicul. Și au turnat apă odată, și a doua oară și a treia oară, de ciuruiă apa de pe jertfelnic și s'a umplut șanțul din jur de apă. Și atunci, sosind ceasul jertfei de seara s'a apropiat Ilie, cu toată evlavie și cucernicia sufletului său și și-a înălțat brațele sale spre cer și s'a rugat... S'a rugat, nu cu strigăt și cu zgomot mare, ci lin și cu pătrundere lăuntrică, s'a rugat din adâncul sufletului său, zicând :

»Doamne, Dumnezeul nostru, Dumnezeul lui Avram și al lui Isac, arată astăzi că Tu ești Dumnezeul lui Israil și că eu sunt slujitorul tău, și că după porunca ta Doamne, am făcut eu toate acestea. Auzi-mă Doamne, auzi-mă; ascultă viersul rugăciunii mele, ca să cunoască poporul acesta, că tu ești Domnul Dumnezeu și el este poporul tău!«... (III. Cartea Imp. 18, 36).

Și cum se ruga așa Ilie prorocul, iată că flacări de foc cad din ceriu, ca un nor de văpaie, și învăluie întreg jertfelnicul și se aprind lemnele cele ude, și pocnind și schinteind, de departe dau bobotaie, și se face un vifor întreg de foc, care cuprinde întreg jertfelnicul și lovește pârjolind și apa din șanț și răpindu-l în văzduh, toată jertfa se pierde dinaintea ochilor întru înălțimea ceriului.

Și văzând aceasta minune, tot poporul se cutremură de frică și de dragoste, de temere și de încredere, și căzând cu fața la pământ strigă, în estas și în uimire legănând sufletul său:

»Domnul este Dumnezeu; Insuș Domnul este Dumnezeul nostru!«

Astfel s'a alungat ispita din mijlocul

poporului și s'a restatornicit iară alipirea neclintită a tuturor către Dumnezeuul cel adevărat.

Iată, iubiții mei creștini, pentruce prăznuiește sfânta maică Biserică pomenirea măritului Proroc Ilie! Pentrucă el, ca și ceilalți Proroci, au întărit credința în popor și au întemeiat alipirea lui către legea sa străbună, îngrijindu-se ca să nu se stingă niciodată sfânta candelă a nădejzii.

Iar dacă sfânta noastră biserică, și azi, după mii de ani, ne pune înaintea ochilor în fiecare an odată, viața și faptele prorocului Ilie, este pentrucă și noi putem să ajungem ca și Israilitenii, între împrejurări ca acele, cari ne clatină credința și ne pun sufletul la ispitire. Atunci, să ne aducem aminte de cele din trecut, și să ne întărim în răbdare. Să răbdăm ori ce, și foame, și sete, și lipsă, și ori ce, și totuș să nu ne lăsăm de sfânta noastră biserică, în care moșii și strămoșii noștri, și-au căutat și și-au aflat mântuirea sufletelor lor.

Pentru aceea azi, când suntem și noi împrejmuiți de asemenea încercări, și ispitiri, și momeli păcătoase, sfânta biserică

pare că ne zice, cu glasul său de mamă bună :

«Iubiții mei, fugiți de slujba idolilor!

Ca înțelepților grăesc. Judecați voi ceeace grăiesc eu!» (S. Pavel către Corinteni, I. 10, 4).

Dacă vrem deci să cinstim și noi pomenirea marelui Proroc de azi, și vrednic este să o cinstim, — trebuie să luăm la inimă învățăturile prorociei lui și să ne pătrundem de dragostea către Dumnezeu și către sfânta noastră biserică, lucrătoarea mântuirii noastre la Dumnezeu. Cu atât mai vârtos, pentru că alipindu-ne către biserică noastră pe puternic, pe neclătinat temelie ne așezăm: temelie este dreptul firei, de Dumnezeu lăsat, și de Dumnezeu sfințit.

Căci Domnul Hristos însuș zice, că n'a venit să strice legea, nici prorocii, ci să o plinească. Și a și plinit-o. Pentru că Isus Hristos a dat poruncă Apostolilor săi »mergeți și învățați toate neamurile!« Iar ca să poată apostolii plini această poruncă mare, le-a dat darul minunat al limbilor, ca fieștecare popor să poată auzi în limba maicii, în limba maicii sale dulce, măririle lui Dumnezeu!

Biserica noastră pe această îndoită și sfințită temelie stă, pe dreptul firei și pe dreptul dumnezeesc! În ea singură mai răsună, neîmpedecat și slobod, graiul dulce al limbei maicii noastre. Ea ne primește și ne încălzește cu aceeași dragoste de mamă pe toți, ca pe buni fii ai săi. Păcătuește împotriva firei și împotriva lui Dumnezeu — ziditorul firei — acela, care s'ar înstrăina, în orice chip, de această Maică bună. Și dimpotrivă pe calea cea dreaptă a mântuirii umblă acela, care caută calea bisericii sale, care este — și trebuie să fie — calea mântuirii sale, în viața de acum și în viața cea de veci; amin!

Solia Învierii.

»Veniți, cu rodul viței celei noue
al dumnezeștii veselii, în ziua cea
vestită a învierii, cu împărăția
lui Hristos, să ne împreunăm«
(Cântare bis. în ziua de Paști).

În această luminată și sfântă zi, pare
că mai mult ca oricând ni-se luminează
mințea, și sufletul, și toată ființa — iubi-
ților creștini și frați! — și mai puternic
decât ori și când simțim, simțim cu ade-
vărat, cum ne stăpânește credința lui
Hristos, al cărei întreg cuprins vrem să-l
rostim și să-l mărturisim în aceste două
cuvinte, cu care ne întimpinăm și ne sa-
lutăm unii pe alții, zicând: Hristos a înviat!

Precum faptul învierii cuprinde culmea
puterei Dumnezeirei lui Isus Hristos, în
vieața sa pământească, astfel și noi, în
vestirea și mărturisirea învierii, ce o să-
vârșim cu cuvintele creștineștei salutări
a zilelor acestora, ajungem la culmea măr-

turisirii credinței noastre, și un fel de mândrie fericită, un fel de fericire mândră, umple inimele noastre, când zicem unul către altul, în totdeauna și pretutindenea: *Hristos a înviat!*

Da! Pentru că în starea aceasta sufletească simțim cu toții, că prăznuim o izbândă a Domnului Hristos asupra dușmanilor săi de moarte; prăznuim învingerea lui cea mai strălucită asupra celor ce l-au prigonit, l-au batjocorit, l-au chinuit, l-au răstignit și l-au omorât pe El. Noi toți cari ne mărturisim creștini, ne simțim părtași la această biruință a Domnului, și ne crește sufletul de mândrie, ni se umple inima de bucurie, când ne putem zice unul altuia: *Hristos a înviat! Cu adevărat a înviat!*

Această simțire de obște a creștinătății răsună astăzi din toate cântările sfintei noastre biserici, cântări cari se întrec în lauda și preamărirea mântuitoarei învieri.

— »Ziua învierii! să ne luminăm popoare!« — cântă sfânta biserică, și noi toți cu ea — »Să ne curățim simțirile, și să vedem pe Hristos strălucind...! Să mâneacă cu mânecare de noapte și în

loc de mir, cântare să aducem Stăpânului, și să vedem pe Hristos, soarele Dreptății, — tuturor vieată rășărind!»

Și după cugetul acesta, care ne stăpânește pe toți, — este preamărită și sărbătoarea aceasta a sfintelor Paști, în aceleași cântări. »Aceasta este ziua, care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim într'ânsa«.

»Această numită și sfântă zi, una a Sâmbetelor, Împărăteasă și Doamnă, al praznicelor praznic și sărbătoare este sărbătorilor . . .«

Și așa și este; asta cu toții o mărturisim și o simțim.

O mărturisim prin sufletul nostru, mai creștinesc, mai blând, mai sărbătoresc ca ori și când. O mărturisim prin întreață infătoșarea noastră, cea din afară și cea din lăuntru.

Dar o și simțim. Simțim cu toții, că azi credința ne este mai vie, iubirea ne este mai caldă, nădejdea ne este mai tare.

Ne simțim mai buni și vrem să fim mai buni; o veselie necunoscută, senină, dulce, curată luminată, ne cuprinde întreață ființa.

La această dumnezeiască simțire ce

se trezește în sufletul nostru lucră mai multe împrejurări, sau mai bine zis: Dumnezeu ni-o pregătește în mai multe chipuri.

De o parte suntem sufletește pregătiți înainte. Prin post, prin rugăciune, prin fapte de adevărată pocăință înainte ne-am lucrat sufletește, și astfel darul lui Dumnezeu e cu noi.

În această stare mai bine simțim, mai bine vedem, mai bine judecăm.

Simțim, că în tot ce ne împrejmueie pe noi, în aceste zile de primăvară, se face și se preface o înnoire, o înviorare și o înviere mișcătoare. Vedem, că câmpul, dealurile și colinele, cari peste iarnă erau troienite, pare că au înviat și lucrează largi nădejdi de mai bine pentru noi. După ani de năpăsturi grozave, după ani plini de lipse și năcazuri, ne licărește nădejdea verde a unui viitor mai bun.

Dar nu numai în cercul cel strâmt din jurul nostru — este primăvară și înviere, ci pretutindenea, în țară și în lume, sunt porniri primăvăratice, cu zoriri de lumină nouă, cu zile de soare și căldură, cu nădejdi și așteptări de mai bine. Auzim, simțim, prin tainice șoapte neștiute, ni se

spune, că o înviere și o viață nouă se apropie, se pregătește și se înființează și pentru noi; așa ni se pare, așa ni se năzărește tuturor!

Toate aceste simțiri și cugete izvori-toare de nădejdi, iubiților creștini, ce hrănesc din faptul învierii Domnului nostru Hristos!

Dacă Hristos a înviat, și noi vom învia! — ne spune sufletul nostru, ne grăiește credința noastră.

Dacă Hristos, că l-au restignit și l-au omorît, și pe mormânt grea peatră i-au rostogolit, și paznici înarmați i-au pus de l-au străjuit, — și cu toate acestea a înviat, — apoi și noi vom învia, — că nu suntem morți, ci cel mult amorțiți, »prigoniți, dar nu părăsiți, căzuți la pământ, dară nu zdrobiți« cum zice Apostolul.

Și când avem noi un astfel de Învățător, un astfel de conducător, un astfel de Părinte și Arhiereu, cum este Hristos, care nu numai pe alții vindecă și înviază din morți, ci și singur, mort fiind cu moartea sa moartea a călcat și din mormânt a înviat — apoi cum să nu ne putem și noi ridica din căderea noastră,

cum să nu ne putem înviora — cu ajutorul lui cel bun — din amorțeala și lăncezeala noastră cea păcătoasă!

Dar este o greutate, iubiților creștini, de care trebuie să ne dăm seamă. Cugete de acestea bune noi am mai avut de atâtea ori — la sfintele Paști. Nădejdi de acestea înviorătoare au mai înflorit de atâtea ori în sufletele noastre serbătorești — și totuși nădejdiile nu s'au plinit; florile s'au scuturat fără să lege, fără să rodească faptele așteptate! Noi de câte ori nu ne-am spovedit, de câte ori nu ne-am canonic, de păcatele noastre; de câte ori nu ne-am întărit cu propusuri și hotărâri bune, și totuș iară am rămas cam unde am fost, s'au prea puțin am dus-o înainte.

Pentru ce? Calea dela cuget până la faptă este lungă. Plinirea cugetelor bune este ostenicioasă. Ea cere multă încordare, multă putere de voință, cere înfrânare, lăpădare de sine, și multă răbdare, Nu înzădar zice Domnul: »Cine vrea să vină după mine, să se lapede de sine, să-și iee *crucea* sa și să vie după mine«.

La mărirea învierii și Domnul Hristos a ajuns prin patima Crucii. Ziua cea

luminată a Paștilor vine numai *după* Vinerea cea neagră a patimilor!

De aceea cine vrea să învieze cu Hristos, trebuie să pătimească cu Hristos, să se supună unei lupte crâncene, cu sine, însuș și cu alții; și să învingă, să se învingă pe sine însuș.

Numai așa ne învrednicim de ceea ce așa de frumos și de drept cântă biserica noastră azi, zicând:

«Ieri m'am îngropat împreună cu tine, Hristoase, astăzi mă scol împreună cu tine, înviind tu. Răstignitu-m'am ieri împreună cu tine: însuși mă proslăvește Mântuitorule, întru Împărăția ta!»

Fiește carele din noi cam atâta parte își ia din bucuria *învierii*, câtă parte și-a luat din patimile și suferințele *răstignirii*. Pe cât s'a pocăit și s'a înfrânt la inimă, pe cât s'a canonic, și s'a postit, și s'a înfrânat, și s'a cumpătat, pe atâta se bucură, se veselește și se avântă spre o viață mai bună.

Întocmai așa este învierea și pentru obștea tuturor.

Pe cât vom ști cu toții să răbdăm, să luptăm, să ne muncim, să ne înfrânăm

și să ne stăpânim poftele, pe atâta vom înainta spre bine, spre bună stare și înviere.

Cu un cuvânt, dacă vrem și noi, iubitorilor frați și creștini, ca să ne învrednicim de o adevărată *înviere*, ca mulțime, ca neam, ca popor credincios, ca biserică, — atunci trebuie să luăm cu toții hotărâri bărbătești de a ne lăpăda cu totul de acele *rele obiceiuri*, ce ne strică și ne pustiesc vieața noastră creștinească, românească și omenească.

Da! Pentru că pe lângă multe însușiri bune și vrednice de laudă, avem noi, Românii, și unele năravuri rele, cari ne fac mare pagubă și rușine, înaintea oamenilor, și nesfârșită stricăciune și osândă înaintea lui Dumnezeu.

Între altele este năravul *beuturii de vinars*, care ne strică și ne prăpădește neamul nostru, mai ales poporul dela sate. De aceea trebuie să o rupem odată cu năravul acesta, trebuie să istovim odată acest dușman al învierii și înaintării noastre, și să stingem beția cea omoritoare din mijlocul poporului nostru!

Dragi creștini! Nu numai la noi beau

oamenii vinars! Durere! În toate părțile s'a lățit beutura asta de foc, și în toată lumea a pârjolit flacăra ei mistuitoare de suflet și trup. Dar în toată lumea s'au trezit oamenii din beția cea amăgitoare și au început cu trezvie și tărie un adevărat războiu împotriva acestei blăstămate beuturi.

În America poporul cel băstinaș, care locuiea acolo din vechime, înainte de a ști noi cei din această parte a pământului despre ei, — Indienii cei cu pielea arămâie, astăzi aproape nu mai sunt pe lume, s'au stâns și s'au prăpădit — de beutura vinarului. Pare că anume li-l-au dus acolo, de aici dela noi, căci ei nu-l cunoșteau, — pentruca să peară și să rămână țara pe seama veneticilor de oameni, cari au început a trece în țara lor bogată, de pe aici din țările Europei noastre, și de prin toată lumea cea veche.

Dar acum Americanii și-au tras pe seamă și au început să scoată din folosință beuturile bețive și mai ales vinarul. Acolo, în America, în unele țări și femeile au vot la alegerile de deputați, și femeile au dat vot numai acelor deputați, cari

s'au legat pentru scoaterea vinarsului din folosință, și pentru închiderea crișmelor de Sâmbătă până Luni.

În toate țările din Europa se luptă azi toți oamenii luminați, dornici de binele poporului, pentru a deda oamenii la un traiu mai cumpătat, fără beuturi bețive, sau cel puțin fără vinars. Iar în timpul din urmă Țarul Rusiei, — s'a ocupat cu planul, ca să stirpească de tot fabricarea spirtului și să oprească vinderea vinarsului în țara sa, văzând că aceasta ar fi mijlocul cel mai bun pentru un traiu mai fericit al popoarelor.

Traiu cumpătat, fără beție și fără veninul aprinzător al spirtului, este de bună seamă traiul cel mai sănătos, cel mai cinstit și cel mai creștinesc. Asta o zicem nu numai noi preoții, ci și doftorii cei mai învățați. Dimpotrivă întrebuițarea beuturilor bețive, mai ales a rachiului, aduce cele mai multe rele ale zilelor noastre și cele mai multe păcate, ce necinstesc traiul creștinilor noștri.

Prin beutura vinarsului vine sărăcia cea mare și păcatele cele multe.

Într'un singur an în fosta Ungarie se

cheltueau 6 sute de milioane de coroane pe beuturi. Dintre acestea cam 100 de milioane le plătiam noi Românii, din sărăcia noastră, în fiecare an. O sută de milioane! Câte alte lipse nu s'ar putea acoperi cu acești bani, cât bine nu s'ar putea face, cu așa sumă, dacă nu s'ar da pe spirt!

Eacă, dragii mei, în anul 1913 a lăsat Dumnezeu o mare pacoste preste noi, că cu ploile cele multe s'au revărsat apele și au esundat râurile, și au înecat mulțime de roade de pe câmpuri, nimicind bucatele pretutindenea, încât acum o lipsă de bucate se simte în toată țara și mulți duc dorul pâinei și al mămăligii, de mai că pier de foame. —

Ei, dar știți, că toate pagubele câte a făcut potopul acesta de ape, nu au fost așa de mari, câte pagube face potopul vinarsului, în fiește care an, fie nor, fie senin, fie an bun, fie an rău?

Trebue să știți — și cum să nu știți? — doar sunteți în aceeaș osândă, — că în anul 1913 nefăcându-se cucuruzul, oamenii stau să piară de foame, dacă nu li s'ar da ajutor și nu li s'ar aduce cucuruz

din alte țeri, mai ales din vechiul regat, ca să li-se dea pe așteptare, sau pe bani împrumutați de pe la bănci!

Dar să știți, iubitorilor, că în țara noastră, în fiecare an se preface în spirt cucuruzul cât ar crește pe vre-o 400 de mii de jughere!

Va se zică: Se fierbe și se dospește și se preface în spirt omoritor, cucuruzul care ar fi să fie hrană oamenilor, și încă atâta cucuruz cât s'ar face pe întinsele hotare alor trei-patru județe din țara noastră!

În anul 1913 un sgomot mare s'a făcut prin gazete, că, vezi Doamne, țărani români dela sate au început a cumpăra pământ mult de pe la domni, și că e primejdie, că pierе țara că pământul trece, pe bani scumpi, vezi bine, nu în cinste, — în mâinile celor ce-l lucră, în mâinile sătenilor! Mulți își deplâneau cumpărările acele scumpe de moșie domnească, pentru că schimbându-se stările și împrejurările, nu mai puteau purta cametele după datoriile ce au făcut.

Dar, iubitorilor creștini, să știți, că dacă n'ar mai bea vinars, și și-ar strânge banii

cruțați astfel, atunci sătenii noștri, în fiecare an ar putea cumpăra câte 100 de mii de jughere, cu bani gata, nu pe datorie! —

Eată ce pagube grozave ne face nouă beutura vinarsului blestemat.

Dar apoi dacă vom mai socoti pe lângă acestea și pagubele morale și sufletești, cari nu se pot prețui în bani? Păcatele cele multe, și grele, ce se fac în beție, și numai în beție: certele, bătaile, uciderile și pârile, ce urmează după ele. Boalele și durerile, morțile și vaietele ce rămân după ele, în neam de neam, și pedepsele ce le trag după sine, în lumea aceasta și în lumea cealaltă.

Toate acestea pustiiri fără seamăn, ne-au adus pe noi, preoții, cari suntem puși de mai mari pentru cârmuirea voastră, iubiților creștini, și cari ne simțim răspunzători pentru voi și pentru sufletele voastre, înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, ne-au adus, zic, la hotărîrea, ca să începem o luptă nestângenită împotriva obiceiului rău, încuibat din nenorocire în traiul iubiților noștri poporeni. Și după ce ne-am sfătuit mult în săborul protopopesesc al preoților din această eparchie a Clujului, am adus

mai multe hotărîri potrivite a rări și a stirpî păcatul beuturilor bețive din mijlocul credincioșilor noștri, și mai ales a scoate cu totul din noi beutura vinarsului, ca cea mai veninoasă și mai primejdioasă.

Și fiindcă pustiitorul obiceiului nu s'a încuibat numai în traiul cel de toate zilele al oamenilor noștri, ci, printr'o orbie și nesocotință păcătoasă, beutura aceasta diavolească, s'a amestecat și în preajma sfintelor slujbe, — sinodul protopopesc a oprit cu toată asprimea acest necreștinesc fapt.

Anume sinodul »oprește îndeosebi pe toți credincioșii de a mai folosi beutura blestemată a vinarsului din prilejurile sfinte a botezurilor, sfeștaniilor, cununiiilor și înmormântărilor; cu un cuvânt exclude dela orice slujbe preoțești împreunarea Mamonului, ce zace în beutura de spirt, cu darul sfânt al slujbelor dumnezeiești«.

Sinodul îndatorează pe fiește care preot de a vesti această opreliște sinodală și a o ține și a grijii să fie ținută de toți sub greutatea pedepsei în bani, în folosul »fondului tractual«. Iar unde

nu s'ar țineà seamă de această opreliște preoții sunt oprii de a cinsti cu ființa lor de față casele, mesele sau locurile acelea, unde se cinstește mai mult Mamorul decât numele lui Dumnezeu sfântul.

Cu această hotărîre, iubiților creștini, se face începutul unei lupte grele, dar sfinte, împotriva celui mai primejdios dușman al binelui nostru, — dar numai începutul. Atâta însă nu e destul. Dacă cunoaștem, și trebuie să cunoaștem, că rachiul este dușmanul nostru, — dușmanul sănătății, averii, cinstei, păcii, dușmanul binelui nostru trupesc și sufletesc, deopotrivă, atunci nu e destul să-l alungăm numai din jurul bisericei, nu-i de ajuns să-l scoatem din raza sfintelor slujbe, nu e destul să-l încunjurăm în clipele rari ale vieții, când ne împărtășim cu darul lui Dumnezeu, ci trebuie să-l alungăm și din casele noastre, și din hotarele noastre. Trebuie să-l încunjurăm între toate împrejurările vieții celei de toate zilele, fiindcă numai atunci vom fi păziți și scutiți de nenumăratele și groaznicele lui păgubiri.

Trebuie să ne încredințăm și să știm, că în toate privințele cel mai mare și mai

primejdios dușman al omenimei este spiritul și cele ce se fac din el: rachiul cel de multe feliiuri.

Ne plângem de mulțimea dărilor și aruncurilor celor grele, de cari zicem, că nu mai putem trăi. Dar toate sunt nimica pe lângă darea și aruncul ce noi, cu capul nostru, din voia noastră, ne punem pe noi.

Ne plângem de feliuritele boale lipicioase, cari seceră mulțime de vieți ome-nești. Dar nu este boală mai molipsitoare și mai ucigașe, decât rachiul, fiindcă este patul tuturor boalelor. Spitalele și casele de nebuni sunt pline de oameni, cari au fost robii beuturii de vinars.

Ne îngrozim de războaiele sângeroase, ce se fac, când și când, între țări și între popoare; dar beutura rachiului e mai pus-tiitoare decât oricare războiu mai cheltui-toare decât a fost de pildă războiul cel lung ce a fost de curând în Balcani, și ceea ce e mai grozav, războiul acesta ucigaș al rachiului ține neconținut, și se petrece chipul în timp de pace. Măcar că tot ce se întâmplă turburător în viața noastră de toate zilele, tot ce e cu încor-dare, cu sgomot, cu alaiu, fie de jale, fie

de bucurie, totul se petrece cu beutură, din pricina beuturii, sau în tovărășia beuturii celei blăstămate.

Mai toate bătaile, mai toate certele, mai toate uciderile, vin din prilej de beție. Temnițele, atât ale celor bătrâni, cât și ale celor tineri, sunt pline de oameni, cari mai ales beuturii au să-și mulțamească» cinstea» c'au ajuns acolo.

Mai toată munca, fie pe câmp, fie în casă, fie în pădure, fie în fabrică, se petrece cu beutură. Unii beau să se »întărească« — și de fapt slăbesc, alții beau să se răcorească și de fapt să aprind, alții beau să se încălzească, și de fapt mai curând îngheață, dar mai toți beau și iar beau; mai mult sau mai puțin, dar beau, beau fără de lipsă, și fără de nici un folos, și spre cea mai mare alor stricăciune.

Mai toate petrecerile — line sau sgo-motoase, se fac cu beutura asta veninoasă, și cu ea se strică toate praznicile, toate slujbele, toate serbătorile și toate Duminecile.

După toate închinările ce le aducem lui Dumnezeu, urmează »închinările« cu

rachiu, care este beutura iscodită de diavolul.

După cădelnița cu tămâie curând urmează glaja cu rachie, și apoi pe urma ei în locul rugăciunilor urmează sudălmile, în locul binecuvântărilor urmează blestemurile, în locul laudelor urmează hulele, îmbălăciunile și fărădelegile cele multe, — și căderile cele grozave.

Ne creștem copiii cu grije și cu gânduri multe, îi dăm la școală și-i ducem la biserică, îi învățăm din frageda copilărie cum să-și pună mâinile frumos, ca să se roage lui Hristos, — și facem tot ce dragostea părintească ne învață, ca să ni-i păstrăm în curățenie, în frumuseța sufletească, care încununează pe fiecare tânăr nevinovat, și când ar fi fiii noștri mai frumoși, mai cumiți și mai de nădejde, blestemata de beătură, — crișma cu toate veninurile ei dulci, ni-i prinde în mreșile sale și iute ni-i strică, desbrăcându-i de toată frumuseța, de toată cuvioșia, care-i făcea atât de plăcuți.

Și apoi urmează fărădelegile, traiurile păcătoase, căsniciile nelegiuite, și toate năravurile păgânești, cări ne fac de rușine numele creștinesc!

Pentru numele Domnului, fraților, până când să mai suferim pustiirea aceasta între noi? Până când să mai răbdăm ticăloșiile acestei năpăsturi, ce a căzut asupra noastră? Până când vom mai strânge la sîn șerpele iadului, care ne mușcă și ne înveninează? Șerpele acesta mai viclean, decât cel ce a amăgit pe Adam și Eva, pentru că ni se vâra în casă ca un prietin, ca o veselie, ca o dulceață înseninătoare, pe când nu e decât tot duhul cel rău și amăgitor, tatăl minciunei și a toată răutatea, din veac!

Până când să mai suferim noi, ca nește nepricepuți, ca beutura asta a păcatului să învenineze traiul nostru și să ne strice tot rostul înaintării noastre spre bine? Până când să mai suferim iobăgia aceasta nouă, în care ne-am băgat de bun capul nostru, și care este mai rușinoasă decât vechea iobăgie, din care ne-au scos părinții noștri? Este mai rușinoasă, pentru că în iobăgia veche eră încătușat numai trupul nostru și munca lui, pe când aceasta ne încătușează și trupul și sufletul. În iobăgia cea veche părinții și moșii noștri dădeau dijmă din

roadele câmpului, noi dijmui pe seama noilor stăpâni, cari sunt slujbașii Măriei Sale Rachiul, — dijmui și roadele câmpului, și roadele trupului, și roadele sufletului nostru. Noi ne robim iarăși, din slobozi ce suntem; noi ne încătușăm iarăș de bună voie și ne băgăm în sclăvie, în loc să folosim libertatea, care ne-a dat-o Dumnezeuul Părinților noștri.

Doar însuși sfântul Apostol Pavel ne strigă, prin cartea sa către Galateni (c. 4):
»In libertate dară stați, și nu vă cuprindeți iară cu jugul robiei!«

Iar în cartea sa către Corinteni așa ne învață acelaș sfânt Apostol al neamurilor:

»Nu vă înjugareți într'alt jug cu cei necredincioși: că ce împărtășire are dreptatea cu fărădelegea? Sau ce împreunare are lumina (lui Hristos) cu întunerecul? Sau ce unire are Hristos cu Belial? Sau ce însoțire are biserica lui Dumnezeu cu idoli? Că voi sunteți biserica Dumnezeului celui viu, precum a zis Dumnezeu.

(Apost. Pavel către Corinteni II. c. 6.)

Starea aceasta nu este vrednică de oameni, nu este vrednică de creștini. Vieța trăită în așa chip nu mai e vieța aceea, care ne-o voește Dumnezeu și fiul său cel sfânt, care și celor din morminte vieța le-a dăruit. Vieța trăită în așa chip,

stând în slujba ticăloasă a Mamonului, e numai chin și necaz și sărăcie. Pe când Hristos, Domnul, așa zice, că de aceea a venit în lume, ca »*vieață să aibă, și mai bogată vieață să aibă*« oamenii.

»Eu sunt calea, adevărul și *vieața*« — a zis acelaș Hristos, care altădată, umblând pe sate și văzând poporul a oftat cu duioșie zicând: »*Milă-mi este de popor*, că sunt ca și oile împrăștiate, fără de păstor«.

Fie-vă deci milă de voi, Fraților, fie-vă milă de voi și de sufletul vostru; fie-vă milă de voi și de avutul vostru; fie-vă milă de voi și de ficiorii voștri, cari își bagă tinerețele frumoase în slujba Mamonului, și se prăpădesc cu zile, și-și amăresc *vieața*, care ar putea să o trăiască cu dulce și cu pace senină, în loc de sbuciumul amar, în care se sbat!

Fie-vă odată și vouă milă de voi, și ascultați, ca o bună turmă creștinească, de glasul preoților voștri de glasul părintesc al păstorilor voștri sufletești, și schimbați în spre bine *vieața* voastră.

— Atunci când v'ați botezat, iubiților creștini — și cu *apă* ați fost botezați, iar

nu cu rachiu! — atunci, când v'ați botezat, și ați fost primiți la sinul bisericei lui Hristos, — atunci prin graiul nănașilor, v'ați lăpădat de Satana, și de toate lucrurile lui, și de toți îngerii lui, și de toate slujbele lui, și de trufia lui.

Rogu-vă acum, și iarăș zic rogu-vă, pentru sufletul vostru și pentru tot binele vostru, cel pământesc și cel ceresc, lăpădați-vă de nou de Satana, lăpădați-vă cu bun graiul vostru, de toate lucrurile lui, și mai cu seamă de rachiu, care lucrul lui este; lăpădați-vă de toate slujbele lui și de toți slujbașii lui, care vă slujesc beutura diavolului, spre amăgirea și spre pierzarea voastră.

Lăpădați-vă de Satana și împreunați-vă iarăș cu Hristos. Cu Hristos, cel ce a înviat din morți, cu Hristos, cel ce v'a deslegat de păcate, în sfânta taină a mărturisirei; cu Hristos cel ce v'a dat de mâncare și de beătură, în sfânta taină a cuminecătorei.

Ascultați odată pe deplin chemarea sfintei maice Biserici, care astăzi ne cântă și ne chiamă astfel:

»Veniți să bem beutură nouă . . . din izvorul nestricăciunei, din Hristos, întru carele ne întărim«.

Să nu mai bem beutura cea veche și blestemată! Să bem beutură nouă, ca să ne înnoim și noi. Să bem beutură nouă din izvorul nestricăciunei, ca să nu ne mai stricăm, ci să ne întărim și să ne înstărim și noi.

Să bem beutură nouă, din Hristos, cel ce a înviat, ca să înviem și noi cu Hristos.

Să înviem și noi la o viață mai frumoasă, mai bogată, mai cinstită și mai vrednică de oameni și de creștini. La o viață, în care Românul muncitor să lucre în breazda lui, cu mulțămire și cu binecuvântare, ostenind în arșiță, prin văi și pe răzoare, și răcorindu-se cu apă rece de izvoare. Să înviem la o viață, în care creștinul după zilele de muncă grea, ostenitoare, sa aibă, Dumineca, o dreaptă și sfântă sărbătoare, cu hrană sufletească la biserică, și cu odihnă trupească în casa sa, iar nu cu înveninare prin crișmele celor nebotezați.

Credința mea este, că precum la serbătorea veselă a Paștilor ajungem după

postul Păresimilor, după »lăsatul de carne« și »lăsatul de brânză«, astfel și învierea noastră cea adevărată, ca popor și ca biserică, vom ajunge-o numai după »lăsatul de vinars«, ceea ce doresc să o facem și nădăjduesc că o vom face acum, cu toții și pretutindenea, cu ajutorul Domnului.

Cu această dorință, cu această nădejde și cu această credință, vă zic, Iubiților Creștini, tuturor: *Hristos a înviat! Și noi să înviem! Amin.*

Vasile L. Baron Pop.

*„Numai lumina, numai
cultura ne poate mântui!”*

Doi dintre cei mai învățați cărturari români, Grigorie Silași, fost profesor în Cluj, și George Barițiu, întemeietorul celei dintâi gazete românești, ne îndeamnă cu de-adinsul, ca să ne aducem aminte cu drag de bărbații aleși ai neamului și să prăznuim cu sfințenie pomenirea lor, pentru-că amintirea înaintașilor e totdeauna cea mai bună povățuire a urmașilor.

Grigorie Silași, de pildă, zice, că un neam de oameni, care încununează cu cununa recunoașterii și mulțămirei mormântul fiilor săi aleși, face ca și când ar semăna într'un pământ bine primitor, semânța virtuților în sufletele tinere, ca să răsară și să înflorească spre mân-

găierea tuturor celor de un neam; face ca și când ar sădi olivul păcii, mângăierii și nădejzii într'un viitor mai bun; face, ca și când ar liniști pe toți, că în locul stejarilor răsturnați de viscolul vremilor, vor răsări și vor înverzî alți vlăstari, cari vor umbri și vor scuti sub cununa lor pe toți cei ce caută răcorire și scutire în greul acestei vieți.

Un atare adevărat stejar, pus în culmea muntelui, fû pentru românimea din țara noastră baronul Vas. Pop, a cărui pomenire vom să o prăznuim în aceste câteva rânduri de scrisoare.

El a răsărit în lumea aceasta ca un vlăstar minunat, dintr'o familie preoțească, și sub buna călăuzire a învățăturilor creștine, primite în casa părintească și în școli, mai apoi chiar în seminariul preoțesc, deși nu a avut norocul să primească darul preoției, prin cinstită munca sa, prin dreptatea și omenia sufletului său, și prin strălucirea minței sale luminate, s'a ridicat la o așa de mare înălțime a cinstei în fața lumii întregi, încât vestea morții lui a străbătut ca un fulger de durere prin toate inimile românești; așa

încât bătrânul străjer al sorții neamului, gazetarul George Barițiu, nu se putu opri dela acest țipet de durere:

„Până când Dumnezeu al părinților noștri, greutatea mânei tale peste noi?! Până când rîurile de lacrimi să nu se mai șteargă de pe fețele noastre!“¹⁾

Iar când acest înțelept bărbat, la vrâstă de 80 ani, închee istoria Românilor pe cele din urmă două sute de ani, el își cernește în jale, pentru baronul Pop, cea din urmă pagină, și cu limbă de moarte ne leagă de suflet să păstrăm pomenirea bărbaților adevărați patrioți, ca și el, ca astfel urmașii să-i aibă de pildă vie pentru viața lor.

Vasile Pop, feciorul părintelui Ananie din Berind, în județul Clujului, s'a născut în anul 1819, tocmai în preajma „Nașterii Domnului“. Bucuria părintelui și a preotesei sale Maria, amândoi oameni de viță bună românească, cari se puteau lăuda și cu o veche nemeșie, eră bucuria satului întreg, prin ale cărui case umilite de iobagi resunau, ca o ursire de noroc, colindele

¹⁾ „Transilvania“ 1875, p. 51.

străbune cu „florile dalbe“ și „Lerului Doamne“, — cum e data din bătrâni. Până la vrâsta de 7 ani copilașul *Vasile* petrecu în casa părintească, care deși erà casa bisericeii, erà umilită ca un cuvios călugăr, și numai prin curățenia mai mare a cuprinsului și moravurilor se deosebea de celelalte case de prin cele două văi ale satului. Așezată pe o colină în bătaia soarelui, sub dealul pe care străjue bisericuța de lemn, acest locaș de pace și iubire, erà un cuib plăcut copilului de nădejde, care nu o părăsea de bună seamă decât numai pentru a-și face alergările de sburdălnicie nevinovată, cu pruncii iobagilor vecini, prin grădina bisericeii, printre crucile de lemn ale morminților, ce împrejmuiau biserica, și pe sub prunii, cari primăvara își scuturau florile pe țărâna amestecată cu cenușa strămoșilor.

În acești ani ai nevinovatei copilării, în preajma acelei mici biserici cu turlă ascuțită și clopot tânguios, va fi zămislit inima lui aceea dragoste puternică de neam și de obiceiurile românești, cari nu l-a părăsit nici la guvernul transilvan al Clujului, nici la scaunul de președinte al

Curiei din Budapesta, nici la rangul de baron și sfetnic în preajma tronului Maiestății Sale Împăratului și Regelui.

În toamna anului 1827, când pe dealurile Berindului se îngălbineă cucuruzul și în țințirim se învinețeau prunele, pruncul popii Ananie porni spre Cluj, pe cărarea învățăturilor, care-l duse tot mai sus și mai în sus, fără să-l poată deslipi, cu inima, de glia sărmanului sătuț al iobagilor români, și de tot farmecul acela nespus al satului de naștere, care-l sorbim deodată cu aierul hrănitor, și care ne trece în sânge toată frumuseța și curățenia sa sănătoasă.

Învățăturile le-a început și le-a sfârșit aproape toate câte se puteau învăța, în Cluj. Profesori i-au fost călugării piariști, dela cari mulți Români au învățat carte, pentru ca să se facă folositori neamului și țării. Aici în Cluj învăță liceul și drepturile, și eră gata să primească, de i s'ar da, orice diregătorie, ce se cuvine unui cunoscător de legi și de drepturi.

Dar pruncul se făcù fecioraș, și ochii săi ageri, cu cari măsurà zările și depărțările pe cele coaste și coline ale Berindului, băgară de seamă și în Cluj, cam

ce lume e, și-și făcù el socoteala, că pentru feciorul popei românesc din Berind, nu se va deschide o carieră, cum i s'ar cuveni, căreia nestângenit să-și poată închină toată puterea sufletului și dreptatea inimei sale. Nu că doară n'ar aveà destulă învățătură; nu că doară n'ar fi destul de ager la minte ori destul de isteț și cuviincios la purtare! Nu! Vasile Pop erà lăudat de toți profesorii, erà prețuit de toți tovarășii săi de carte, printre cari mulți tineri vlăstari de grofi și de baroni, ba poate erà cel mai de pret între toți. Dar el erà Român, și simțea el în inima lui nevinovată, că nu e rost pentru el în diregătoriile, ce s'ar puteà deschide, de i s'ar deschide. De aceea el se hotărî să se retragă cu toată învățătura drepturilor, acolo unde i se păreà că este mai multă dreptate: în biserica părinților sai, și Vlădica Ioan Lemeni dela Blaj, îl primi cu drag între clericii săi. Mai mult; pentru a învăța și învățăturile sfintei teologii mai temeinic, îl trimise la Viena, în orașul împărătesc, în seminarul numit al sfintei Barbara, unde în curs de patru ani isprăvi cu laudă și teologiceștile pregătiri.

Ce prefaceri va fi simțit în sufletul său curat, în cei patru ani de seminar, ne putem închipui! Zările cunoștințelor sale s'au lărgit cât pământul și s'au înălțat până la ceriu, Inima sa se va fi aprins de sigur și mai mult de dragostea bisericeii celei vii, care e alcătuită din toți creștinii, cari toți sunt chemați deopotrivă să se desăvârșească, să se ferească în viața aceasta și în ceace va să vie.

Cu dorul Ardealului și cu dorul Blajului mai ales, el se reîntoarce după patru ani, dela Viena, și în 1843 îl vedem profesor la Blaj învățând elevii de liceu întru tainele deschise ale socotetilor și măsurilor (matematică și geometrie). Pentru a-și desăvârși pe deplin cunoștințele și îndemânările își mai adause deci și aceste învățături, care deprind pe om la acurateță, la potriveală cumpenită și bine socotită.

Cu aceste pregătiri bogate întărit, biserica ar fi câștigat în tânărul Vasile Pop un preot luminat și din așa multe pături bune alcătuit, încât ar fi ajuns de bună seamă, după dreaptă vrednicie la cea mai înaltă treaptă a puterii, și cărmuirii.

Dumnezeu însă, în nepătrunsele sale planuri, l-a îndreptat iarăși spre cărarea aceea a învățăturilor, de care tocmai se ferise la început, spre cărarea legilor și judecăților drepte.

Printr'o luptă ce se iscase în Blaj între Vlădica Leményi și unii mai însuflețiți tineri, cari altfel simțeau și gândeau, decât arhiereul strâmtorat de împrejurările grele ale vremilor, tânărul profesor, dimpreună cu alți clerici, trebui să părăsească Blajul, și deodată tot visul frumos al sufletului său de a sluji lui Dumnezeu în slujbă de preot.

Simțindu-se astfel prigonit pe nedreptul, cu toate că vlădica îl iubea mult, el nu se abătù dela gândirile sale, ce și le simțea bune, și se făcù avocat.

Când primì la tabla din Mureș-Oșorheiu diploma de avocat, se căsătorì cu Elena Oltean, fiica unui fruntaș neguțător din Reghin, care era o mlădiță din familia aceea vestită, care cu 100 ani mai înainte dădu-se bisericeii și neamului pe unul din cei mai învățați și mai binesimțitori bărbați, pe protopopul Petru Maior, ale cărui predice bisericești și cărți de istorie, ce

au rămas tipărite, sunt neîntrecute la noi Români.

După potolirea vrăjbilor din 1848, când bărbații aleși au încins armele dreptății, ca să apere drepturile firești ale celor mulți scăpați din iobăgie, tânărul avocat intră în diregătoriile țării, și începù a se urcă pe scara aceea a slujbelor de judecător, pe care nu se oprì a înainta, până la slujba de vicepreședinte al guvernului ardelean din Cluj (1861), președinte la tribunalul cel mai înalt pentru treburile Ardealului, în Viena (1865) și în urmă președinte al treburilor ardeleni la înalta curte de judecată din Budapesta (1867).

Încă la 1863 Maiestatea Sa Impăratul și-l făcù sfetnic de încredere, iar la 1872 îl facù Baron, o cinste la care puțini dintre Români se ridicaseră până atunci.

Au mai fost, și până atunci câțiva Români învățați, cari au ajuns la slujbe înalte în țară, și la ranguri de baroni, dar unii din aceștia din ce se ridicau mai în sus, din ce se depărtau de cătră ai săi și se răceau de obârșia lor, Baro-nul Pop însă n'a făcut așa. Om drept, cu frica lui Dumnezeu și cu dragostea

legii și limbei sale, cum erà, el și la înălțimea cea mai înaltă a slujbelor își ținea neschimbată și netulburată inima sa. De aceea ori unde erà de îsprăvit ceva bun și mare pentru Români, baronul Pop erà acolo, cu fapta și cu sfatul său înțelept.

Dacă erà vorbă să se facă undeva ceva pentru luminarea și ridicarea popoului românesc prin învățătură, baronul Pop erà totdeauna la locul cel mai din frunte.

Chiar »Asociațiunea«, această mare tovărășie, menită să împreune toate inimile românești la lucrare culturală, l-a avut între întemeietorii și cârmuitorii săi. La 1867, în adunarea cea mare a »Asociațiunii« ținută în istorica »Redută« din Cluj, unde se hotărâse la 1848 unirea Ardealului cu Țara-ungurească, baronul Vas. Pop fù ales aproape cu toate voturile de președinte al acestei »Asociațiuni«. Adunarea ce a urmat, la unul 1868, în Gherla, a condus-o baronul Pop în persoană, ținând câte o frumoasă vorbire și la deschiderea și la închiderea adunării, la care pe lângă lamura domnilor români din țară, luă parte și episcopul de pe atunci al Gherlei *Dr.*

Ioan Vancea, care curând după aceea ajunse Metropolit la Blaj. Intre notarii acelei adunări eră și tânărul profesor de teologie Dr. Victor Mihali, Metropolitul de mai târziu al Românilor uniți cu Roma, care însemnà la protocol cuvintele însuflețite și însuflețitoare ale noului președinte.

În cuvântarea de deschidere a adunării acesteia așa de strălucite, cum Gherla până atunci nu văzuse, și de atunci înapoi și mai puțin, președintele salută pe cei ce au venit la »această unică sărbătoare națională«, cu neste cuvinte scâpărătoare, în care cu o ochire de vultur îmbrătoșă toate părțile țării locuite de Români.

»Ați venit Domnilor, — zicea — dela leagănul lui Corvin, peste câmpul pânei, peste pratul lui Traian, din patria lui Dragoș, dela Murăș, dela Târnave, din munții apuseni, fortăreața neînvingătoare apărată de braț român, ați venit Domnilor, din toate părțile locuite de Români, tot atâția martori ai mărimii și bravurei românești, și v'ați adunat în locul în a cărui apropiere se întrunesc Someșurile, despre a căror apă cântă poetul, că apa lor e prea rece, ca de veacuri zece«.

Arătând că menirea »Asociațiunei« este a căuta mijloacele, cu cari să înainteze cultura poporului președintele adunării pune la inima tuturor, că numai *lumina*, numai *învățătura* ne poate mântui.

»Cultura și lumina — zicea baronul nostru — trebuie să ne dea *minte* și *înțelepciune*, spre a ne ști păstră și înmulți cele trebuincioase întru susținerea vieții«.

Opt ani de-arândul a stat baronul Pop în fruntea »Asociațiunei«, cărmuind adunările ei, cari erau și atunci unicele sărbători ale tuturor Românilor, și îndemnând cu cuvântul său atât de prețuit, la îmbrățișarea cât mai cu inimă a învățăturilor.

Dar nu numai cu graiul viu, ci și cu condeiul știă baronul din Berind să propovăduiască dragostea limbei și a obiceiurilor românești. A scris și tipărit frumoase și drepte învățături despre limba și portul Românilor, cari și azi, mai mult poate chiar ca atunci, trebuie prețuite și cinstite de toți Români.

Pe lângă acestea baronul Pop, ca un creștin luminat ce eră, și ca un învățat

teolog, căruia chiar numai darul preoției îi lipseà, își iubeà cu foc biserica unită cu Roma, și în totdeauna a fost un apărător puternic al dreptăților ei. El, om blând din fire, dar statornic în adevărurile cunoscute, nu ureà pe nime pentru legea sa, ba aveà un deosebit respect față de cei de altă lege sau credință. Biserica însă și așezămintele ei le aveà mai presus de toate. De aceea la 1871, când congresul așa numit autonom al bisericii romano-catolice din țară s'a atins și de alcătuirea bisericii române unite cu Roma, care este cu totul neatârnată și deadreptul supusă numai scaunului apostolic din Roma, — baronul Pop a sărit, ca un arhangel întru apărarea bisericii românești și conchemând o mare adunare de fruntași, clerici și mireni greco-catolici la Alba-Iulia, — adecă la Belgradul, care fusese scaunul vechiu al metropoliei române, — a cârmuit acea adunare și în 23 Aprilie 1871, a condus o deputațiune înaintea ministrului de culte Pauler, căruia pe lângă un cuvânt deschis bărbătesc i-a predat un memoriu, pentru Maiestatea Sa, cerând, dreptul de a țineà un congres

anume, pentru înființarea autonomiei bisericei române unite cu Roma. Cărarea arătată atunci de bar. Pop este și azi singurul îndreptar în această cauză, pentru toți credincioșii bisericei gr.-cat române.

*

Astfel a fost pe scurt viața baronului V. Pop, care rămâne pentru noi una din cele mai limpezi grăitoare învățături și care când s'a încheiat prin așezarea lui în cripta de lângă biserica românească din Reghin, s'a pus în jale toți Români.

El a dovedit pentru toate timpurile, că în sinul poporului românesc sunt suflete înzestrate cu mari talanți dela Dumnezeu, cari dacă se pun în slujbele vieții de obște și în diregătoriile țerii slujesc cu credință, cu dreptate și fără zăbavă, cu toate că ei țin cu tărie neclintită și la limba, legea și obiceiurile Românilor, de cari nu se lapadă odată cu capul. Cine știe să prețuească această virtute cetățenească câștigată la noi printr'o slujbă credincioasă și dreaptă veacuri dearândul, acela câștigă inima Românilor, iar țerii îi dobândește diregătorii cei mai drepti

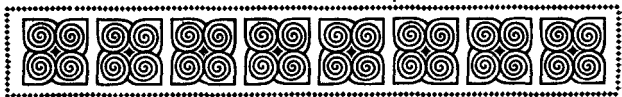
și mai credincioși. Și oare pentru mulțimea poporului muncitor ce este de mai mare lipsă și de mai mare folos, decât niște diregători cu dreptate și cu credință?!

Ce om drept a fost baronul Pop, se vede din următorul fapt. Un înalt diregător de stat, străin de neamul nostru, cu numele Baron Reichenstein, îl recomandă odată Maiestății Sale Impăratului-Rege cu următoarele cuvinte:

» De aș aveà eu, Maiestate, vre-o pără chiar cu tatăl lui Pop — nu m'aș îndoi nici cum de a încredințà judecarea ei nepărtinitorului său fiu.«

A aveà astfel de bărbați drepti, este pentru noi Români și o mândrie frumoasă, dar și o nădejde întemeiată, că poporul, care are astfel de fii, drepti, — mai curând ori mai târziu, trebuie să vie vremea de a fi prețuit și el după dreptate.

Nicolae Vlad.

Cuvântare funebrală

— rostită la mormântul lui, care a fost proprietar de farmacie și prim-curator bisericesc în Orăștie, la 20 Iulie n. 1914 de Dr. *Elie Dăianu*, protopopul Clujului. —

Această frumoasă și serbătorească procesiune, jalnici ascultători, pe care am făcut-o cu toți împreună din mijlocul acestui vechiu oraș și până aici la locul de odihnă vecinică; cortejul acesta desfășurat atât de măreț și alcătuit din toate clasele și gradele poporului din oraș și jur, cu adevărat după vorba veche: »*dela opincă până la vlădică*« — cortej cu care am însoțit acest sicriu până la groapă, — dovedește mai pe sus de ori-ce, cât de mult cinstește societatea cultă creștinească pomenirea unui mort al său, și arată cât de mult ținem noi, toți creștinii zilelor de azi, ca să cinștim pe un confrate, pe un

concețean al nostru, chiar și după ce a murit, chiar și atunci, când el nu mai vede cinstea ce i-o dăm, când el nu mai simte, omenește vorbind, prețuirea sărbătorească de care-l împărtășim.

Aceasta strălucită manifestație, care cade atât de bine fiecărui suflet simțitor, îmi dă mie, iubiți ascultători, o dovadă foarte binevenită, despre faptul, peste care de obicei se trece prea ușor, că: învățăturile și călăuzirile legii noastre creștinești au străbătut adânc toată simțirea și gândirea noastră, și ele își arată roadele sale binecuvântate chiar și în alcătuirea vieții noastre sociale, a tuturor, fără deosebire de limbă și de confesiune. Pentru că eată și în acest caz cum s'au adunat cu toții: lamura societății din oraș, ca și reprezentanții țerănimei muncitoare, atât de mult împărțită de altfel după limbă și după neam, după lege și după credință, după creștere și după ocupație, și eată cum ne-am găsit cu toții în acelaș bun gând și în acelaș bun simț, ca să cinstim cu înfățișarea noastră cea mai serbătorească pe reposatul în Domnul *Nicolae Vlad*, farmacistul român din Orăștie,

membrul fruntaș al bisericii unite din loc, curatorul primar al acestei biserici, și pe care însuși Preasfințitul Episcop diecezan a ținut să-l cinstească, săvârșind în persoană slujba înmormântării sale.

Cu aceasta unanimă atitudine a noastră cu toții am intrat în gândul și în intențiunea bisericii creștine. Pentru că într-adevăr purtarea noastră, în acest chip față cu morții, este o idee cu totul creștinească, este o purtare, pe care numai creștinătatea a adus-o în lume, și este o simțire pe care numai legea creștinească a sădit-o în inimile omenești.

Jidovii cei vechi, de pildă, trupul omului mort îl socoteau spurcat, și încunjurau cu fior chiar și pe cei ce se atingeau de el. De asemenea și străbunii nostri păgâni, Romanii cei vechi, aveau o groază față de cei morți, și căutau să se scape cât mai curând de ei, arzându-i în crematoriu ori așezându-i în mormânt.

Cu totul altfel au început a se gândi în privința aceasta creștinii cei dintâi.

Evangelia lui Hristos a adus în lume o nouă mare valoare, valoarea cea neprețuită a sufletului omenesc. Intreagă

evangelia stăruie, cu vreme și fără de vreme pentru prețuirea mai pe sus de toate a sufletului, acest mărgăritar scump, pe care dacă îl găsește omul a găsit lumea întreagă; căci ce ar folosi omului de ar câștiga lumea întreagă, și și-ar pierde sufletul său? — După prețul cel mare al sufletului omenesc creștinii au început să prețuească tot mai mult și trupul omenesc. La această prețuire îndeamnă pe creștini toată învățătura apostolilor, care culminează, la sf. Apostol Pavel, în cuvintele: »Au nu știți, că trupul vostru este biserica Spiritului sfânt?«

Intru adevăr dacă socotim, că trupul cel muritor este lăcașul sufletului celui nemuritor, pentru a cărui rescumpărare Fiul lui Dumnezeu s'a întrupat ca om și a pățit toate patimile Golgotei, trebuie să crească înaintea noastră și prețul trupului nostru, în măsură ce vom prețui mai mult sufletul nostru, cel cu mare preț: cu scump sângele cel nevinovat al lui Isus Hristos rescumpărat. Prețul acestui frumos și ales vas al sufletului omenesc, trebuie să rămână chiar și atunci când vasul se deșeartă și rămâne gol de

cuprinsul lui cel de mare preț. Potirul este prețios înaintea noastră chiar și atunci când s'a golit mirul cel sfânt ce fusese în el, tocmai pentru legătura sfântă și strânsă în care a fost cu mirul cel de bună mireasmă. Un vas de mare preț, de care s'a slujit, o vreme, un mare om, nu-și pierde prețul său nici după ce se sfarmă, din contră, reconstruit din bucățelele sale el se păstrează cu mai mare grije și are înaintea noastră poate mai mare preț, decât va fi avut înaintea celui ce-l avea întreg și-și stâmpără setea din el. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Astfel nu e mirare, că din vreme creștinii cei dintâiu, cari atât de mult se iubeau și se prețuiau unii pe alții în viață, au început a-și prețui și morții, au început a prețui și rămășițele pământești ale acelor suflete, care au fost frații ori surorile lor, bine socotind, să trupul cel rece al celui repocat, a fost sălașul și organul unui suflet bun. În el și prin el și-a lucrat sufletul mântuirea sa; în el și prin el s'a împărtășit sufletul de darul cel sfințitor al lui Dumnezeu, căci în el și prin el s'a împărtășit de sfintele taine ale Domnului,

de botez, de sfântul mir, de sfânta cuminecătură, aceasta dumnezească mâncare și beutură, aceasta îngerească hrănire de o potrivă folositoare și trupului și sufletului.

Din aceste gândiri și simțiri, pe cât de înalte, pe atât de firești pentru mintea creștinească, s'a dezvoltat cu timpul aceasta aleasă prețuire a celor reșoși în Domnul, de care împărtășeă s. biserică pe cei morți, făcând din astrucarea osemintelor lor o sfântă slujbă de binecuvântare mișcătoare, care se săvârșește cu atâta evlavie până în ziua de azi. Cu atât mai măreață se făceă slujba înmormântării atunci când cel reșosat eră vr'un sfânt mucenic al credinței în Hristos sau vr'un vrednic slujitor al tainelor sfintei biserici.

Dacă mai adaugem la toate acestea credința neclintită a creștinilor în nemurirea sufletului, în vieața vecinică și învierea morților, atunci pricepem pe deplin frumseța unei înmormântări așa cum o săvârșește sfânta noastră biserică creștinească. — După gândirea și simțirea bisericii, înmormântarea nu e într-o adevăr numai un prilej de plângere și de văietare, nu e numai un act de jale și durere, ci o

slujbă sărbătorească, prin care să așeze, spre odihnă în pământ, osemintele celui ce a adormit în Domnul, celui ce »cursul și-a plinit și credința și-a păstrat«, ear sufletul lui este însoțit de rugăciunile noastre al tuturor înaintea dreptului și prea milostivului judecător.

Privită în lumină creștinească moartea e o simplă trecere dela o viață la cealaltă, o simplă stațiune între cele doue lumi, pentru cari am fost zidiți de atotputernicului Dumnezeu. Iar înmormântarea — e o serbătorească însoțire a fratelui nostru, care a eșit dintre cei vii și a ajuns la pragul veșniciei.

Privit în lumină creștinească mormântul nu mai este o groapă de groază, în care se cufundă cei mai scumpi și iubiți ai noștri, ci el este poarta lumii celeilalte, întru care iubiții noștri vor învia și vor via în veci.

Astfel în fața mormântului ființa cea sufletească, individualitatea și personalitatea lor, limpezită de toate micile ori marile scăderi fatal legate de orice mână de pământ, ni-se înfățișează tuturor în frumuseța sa cea mai desăvârșită, dacă

o știm privi; și de asupra sicriului, care cuprinde remășițele lor pământești, ca și de asupra unui soclu de metal se ridică statuia albă, de marmură sufletească, a celui ce s'a luat dintre noi.

Asistăm, deci, iubiți ascultători, nu numai la o astrucare de remășițe pământești, ci și la o *desvălire* de statuie, care ne înfățișează figura caracterului, sau mai bine zis caracterul sufletului, celui ce a trecut la veșnicie.

Asistăm nu numai la o *îngropare*, ci și la o *inaugurare* de monument, monumentul unei vieți; și astfel ori ce *mormânt* revine la înțelesul cel străbun și străvechiu al cuvântului, și se preface în *monument*; un monument cu atât mai scump, cu cât cuprinde pomenirea unui om mai de preț, pentru o familie, ori pentru societatea întreagă. Iar solemnitatea inaugurării acestui monument e totodată și o măsură a judecării de obște asupra importanței celui ce și-a primit monumentul pomenirii sale.

Ajuns acum, în firul cuvântării mele, ca să fac eu, cu slab glasul meu, aprecierea și caracterizarea acestui bărbat, care a fost reposatul în Domnul Nicolae

Vlad, fruntaș al acestui istoric oraș, fruntaș al poporului și al bisericeii, al cărei fiu a fost, întru slabiciunea puterilor mele, mă simt foarte mult ajutorat prin proporțiile mari și solemne, ce le-ați dat, cinstiți ascultători, prin aceasta frumoasă și deamnă manifestație, ce ați făcut, întreagă poporațiunea, fără nici o deosebire de limbă ori de lege, de neam ori de clasă socială; o manifestație aceasta pre care a binevoit să o consacre cu înaltă prezența sa însuși Preasfinția Sa Arhiepiscopul diecezei de Dumnezeu scutite a Lugojului.

Răposatul Nicolae Vlad este deplâns nu numai de jalnica sa soție Maria n. Dăianu și de iubitul său fiu Virgil Vlad și o numeroasă familie, ci de toată obștea, bisericească și civilă, ca fost prim-episcop al bisericeii române unite, ca fost membru în comitetul municipal al orașului Orăștie, ca fost membru și vicepreședinte al direcțiunii la institutul »Ardeleana« din loc, și ca un cetățean harnic și vrednic, cinstit și respectat de toți conaționali și concetățenii săi.

Născut în munții Abrudului, în Roșia de munte, înainte cu 68 ani, ca fiu de

notar comunal, el a fost împărtășit de o creștere aleasă. Absolvind liceul în Sibiu și Beiuș, el ar fi putut îmbrătoșa ca cei mai mulți, o carieră, care să-l ridice sus în societatea noastră. Dar urmându-și simțul practic care l-a caracterizat a îmbrătoșat cariera de farmacist și absolvind studiile în Viena, s'a făcut apotecar, mai întâiu în Abrud, apoi în Caransebeș și pe urmă în Orăștie și Alba-Iulia, câștigându-și în aceste două fruntașe centre din inima Ardealului cele dintâiu farmacii ale pietii.

Cariera de farmacist, este, prin firea ei, o carieră mijlocie între carierele de știință și între cele de industrie, sau știință aplicată. Ea se întemeiază pe știința frumoasă, care studiază natura și legile ei. Totuș nu țintește, ca celelalte științe, la strălucirea diplomatică, nu caută a-se impune lumii bătând înălțimile ideilor și teoriilor, ce le propagă, ci se coboară la cărările vieții de toate zilele, și preface în valori practice și folositoare, ceea ce află și descoper marii scrutători ai naturei. Farmacistul ține astfel calea de aur mijlocie, între comerțul de rând și

între științele înalte, așa de puțin aplicate la viața practică. Zi și noapte farmacistul trebuie să stea la locul său, gata de a sluji omenimei cu doftoriile, cari alină durerile și vindecă boalele cele multe ale trupului omenesc. El zi și noapte trebuie să stea gata a plini prescrierile doftorilor învățați și a împlini cererile celor mulți cercetați de suferințe. Intru împlinirea acestei slujbe, de mare folos public, farmacistul trebuie să fie om treaz, băgător de seamă, sprinten întru a sluji, neobosit întru a pregăti doftoriile, cari de multe ori cer muncă ostenitoare, dar și foarte cu încordată grijă, atent și precis până la cele mai mici și mai mărunte amănunțimi. Cu grija cea mai mare, pentru a nu greși, ca să dea venin ucigaș, acolo unde se cere apa cea vie a vieții, ca să nu dea vr'o unsoare arzătoare, pustietoare acolo unde se cere balsamul alinător. Cu grija cea mai mare, pentru a măsură totdeauna cum se cade feliuritele doftorii, ce vin a-se amestecă, și totdeauna cu cea mai simțitoare cumpănă.

Ocupațiunea aceasta, care cere atâtea cunoștințe pe cât de multă îndemânări,

și pretinde pe cât de multă corectitate, tot atât de multă hărnicie și devotament pentru semenii noștri, cariera aceasta plină de răbdare și de muncă, de trezvie și măsură, a găsit în tânărul Nic. Vlad toate aplicările ce se cer, și a dezvoltat în el toate însușirile acelea de tact, de cumpăt, de măsură precisă și corectă, de muncă și de cruțare, cari au format cuprinsul caracterului lui bine determinat, și cari l-au ridicat atât de mult în bună stare și avere, ca și în cinste și în considerație socială, încât să ocupe loc de frunte în senatul acestui vechiu oraș, și în direcțiunea marelui institut de credit »Ardeleana« cum și în direcțiunea »Geogeană« din Geoagiu și a »Șoimului« din Uioara.

N'a fost răposatul vr'un om mare, care să pună lumea în uimire; dar în lumea sa mai restrânsă, a fost om la locul său, om harnic și cruțător, care cu pilda vieții sale s'a putut face pildă multora. Oamenii mari, cari represintă în lume idei înalte, ori ocârmuesc popoare, ori deschid căi nouă în cultură, ori orizonturi nouă în vieață, sunt ca și munții cei înalți, pe cari

mulți îi admiră cu uimire din depărtare, dar foarte puțini se apropie de ei, pentruca să guste priveliștile largi ce le deschid. Dar oamenii mai mijlocii, cari sunt mari numai în cercul lor mai restrâns, și sunt tari numai întru împlinirea acurată a datorințelor lor zilnice, sunt ca și colinele mai puțin înalte, pe cari toți le cunosc, toți se apropie de ele și le iau folos mai mare decât piscurilor mărețe, tocmai pentrucă sunt mai apropiate și mai rodnice. În acest chip și pilda dată de oamenii mari mai puțini o urmează, pentrucă peste tot sunt puțini cei ce o pot înțelege și cei ce o pot urmă, pe când pilda oamenilor mijlocii e rodnică, ca și colina ce se ară și se samănă, pentrucă aproape toți o pot înțelege și o pot urmă.

Mai ales într'o privință a fost luminoasă pilda vieții, dată de răposatul: a fost *muncitor* și *cruțător*, în acelaș timp și în aceeaș măsură. Muncitori sunt, vai, cei mai mulți oameni; mai ales frații noștri țărani, așa bine-reprezențați în acest ținut, în acest istoric »câmp al pânei«, și chiar în aceasta adunare de

jale; sunt atât de muncitori, atât de harnici câștigători, bunii noștri țărani! Nu știu însă dacă vor fi în acelaș timp și în aceeaș măsură tot așa de cruțatori și păstrători ai câștigului făcut cu munca cea grea? Durere, în deobște, cruțarea lipsește harnicilor noștri muncitori, și de aceea nu înaintăm noi Românii în bunăstarea economică, așa pe cum am dori și pe cum am vrednici.

Două sunt aripile, cari înalță un om, înalță un popor, spre bunăstare și avere: *munca și cruțarea*. Aceste două aripi trebuie să fie la fel de tari și trebuie să bată la fel, pentru ca să ne putem avânta și noi în bine, așa cum se avântă în văzduh șoimul falnic al acestui ținut, fala pierdută a neamului nostru. Dar când o aripă e mai slabă, ori lipsește de tot, nu poate fi vorba de ridicare, de înălțare, ci numai de o zoadă zădarnică.

Răposatul, cu vieața sa modestă, dar oablă și dreaptă, acest adevăr l-a luminat și l-a propovăduit neconținut, pe înțelesul tuturor. Dacă mulți îl vor fi priceput și vor fi primit la inimă învățătura lui, atunci și pentru marea obște, în mijlocul căreia a trăit, a trăit cu folos obștesc.

Și dacă n'a descoperit ca marii învățați, cine știe ce adevăruri nouă, apoi el are marea vrednicie, de a fi pus într'o lumină nouă, în lumina vieții sale, un mare adevăr vechiu și de-a-l fi apropiat astfel tuturor, de mintea și de inima noastră.

N'a fost deci reposatul, ca un nor mareț și luminos, care să fi trecut pe sus, prin înălțimi peste noi, atrăgând spre uimire privirile noastre încremenite, ci a fost ca un nor greu, apropiat, care aduce mana roditoare pământului însetoșat. N'a fost vre-un reformator ori vr'un deștep-tător din letargie al neamului său, care cu glas detunător să treacă ca și o furtună curățitoare printre noi, ci a fost ca o ploaie lină, care cu fiecare picur al vieții sale a adăpat glia cea roditoare a câmpiei, care ne dă pâinea cea de toate zilele.

Viața lui n'a fost, ca o zi de sărbătoare, care cu mișcătoarea sa slujbă, cu sguuitoarea sa evanghelie, înnoește pe mulți și îi mișcă în suflet și în inimă pe toți, ci a fost ca și-o simplă zi de lucru, care cu zorile ei de dimineață ne zorește la lucru și cu împurpuratul asfințit de soare ne lasă mulțămirea muncii săvârșite

și ne ridică spre cer ochii și sufletul, cu rugă de mulțămire către Dumnezeu.

Spre a încunună cum se cuvine viața pământească a unui creștin așa de muncitor și credincios, cum a fost răposatul, nu ne mai rămâne acum, jalnici ascultători, decât să ne împreună și noi, ca într'o cunună, rugăciunile noastre către Dumnezeu, pentru el, și să-i împlorăm dela Părintele milostivilor, iertarea tuturor greșelilor lui celor de voie și celor fără de voie.

Rogu-mă deci, Preasfințite Părinte Episcop, binevoiește a desăvârși grația ce ai arătat fostului episcop al bisericei, căreia până de curând cu el împreună i-ai slujit, și cu binecuvântarea părințească îndură-te a-i da și deslegare Arhierască, ca Dumnezeu Sfântul să-l așeze în loc luminos, în loc de verdeață, în loc de odihnă, unde nu este durere, nici suspinare, ci viață fără de sfârșit. Amin!

Cuprinsul:

	pag
La sărbătoarea măritului Proroc Ilie	3
Solia Invierii	19
Vasile L, Baron Pop	43
Nicolae Vlad	58

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ASOCIAȚIUNEA PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI CULTURA POPORULUI ROMÂN

intemeiată la 1861 de marii metropoliți Andreiu Șaguna dela Sibiiu și Alexandru Sterca-Șuluțiu dela Blaj, de frunțașii neamului nostru de atunci: Timoteiu Cipariu, George Barițiu, cavaler I. Pușcariu, baron Vasile Pop, consilier Iacob Bologa ș. a. cu scopul de a înainta cultura poporului român prin tipărire de cărți bune și folositoare, a înființat și va înființa și susține biblioteci populare în fiecare comună, biblioteci regionale în fiecare centru de despărțământ și o bibliotecă mai mare centrală, a întemeiat și va întemeia și susține muzee regionale în centrele despărțămintelor, pe lângă un mare Muzeu Central; a ridicat și va ridica și susține case naționale în toate comunele românești; a aranjat și va aranja expoziții etnografice (de porturi, de jocuri naționale etc.), de agricultură, de grădinărit, pomărit, de copii, industriale, artistice ș. a.; a ținut și va ține conferințe și preiegeri populare; a acordat și va acorda premii și burse (stipendii); a înființat și va înființa bănci populare, cooperative ș. a.; a instruit și va instrui pe analfabeți (pe cei ce nu știu ceti și scrie). „Asociațiunea“ e împărțită în despărțăminte (cercuri), iar acestea în comune sau agenturi. 5 persoane pot face o agentură și cere prin directorul despărțământului o bibliotecă dela

ASOCIAȚIUNE, SIBIIU, STR. ȘAGUNA No. 6.

Abonați publicațiile Asociațiunei

„TRANSILVANIA“

Cea mai veche revistă românească din
Ardeal

Apare lunar sub îngrijirea d-lor

Andrieu Bârseanu și Ioan Georgescu

cu sprijinul celor mai de seamă scriitori români de pretutindeni. Publică: poezii, novele, schițe, romane, teatru, istorie, știință pe înțelesul tuturor, :: studii, dări de seamă, notițe, cronicii ș. a. ::

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Costul abonamentului anual:

pentru membrii „Asociațiunei” 50 Lei
pentru nemembrii 70 Lei

Cea mai răspândită publicațiune poporală

„BIBLIOTECA POPORALĂ :: :: A ASOCIAȚIUNEI” :: ::

apare lunar și e îngrijită de secretarul literar al Asociațiunei, cu sprijinul celor mai buni scriitori
pentru popor.

Costul abonamentului anual:

pentru membrii „Asociațiunei” 25 Lei
pentru nemembrii 35 Lei